

Mama, waar kom ik vandaan?

Verslag door Aliza Tekofsky

Als je geadopteerd bent, krijgt de vraag 'Mama, waar kom ik vandaan?' ineens een hele andere betekenis. Je groeit op met Jip en Janneke, maar andere mensen zien je als allochtoon. Wat of wie ben je dan? En welke rol spelen je adoptieouders hierin? Heeft het geadopteerd zijn ook invloed op je identiteit als man of vrouw en op je seksuele relaties?

*Met: **Erika Blikman**, fotograaf, curator 'Remi' expositie over adoptie; **René Hoksbergen**, emeritus hoogleraar Adoptie; **Nies Medema**, journalist, auteur 'Chinese Aarde, Hoe Lente onze dochter werd'; **Iris van der Tuin**, werkzaam bij Graduate Gender Programme, Universiteit Utrecht; **Liliane Waanders**, hoofdredacteur Adoptietijdschrift; **Noëlle de Dreu**, voorzitter van Shapla, vereniging van en voor geadopteerden uit Bangladesh; **Munira Blom**, afstudeerproject 'Wit van binnen, zwart voor de buitenwereld'. Met muziek van **DJ Nadia**, en een optreden van **Zanillya**, spoken rapper.
Gespreksleiding: **Babette Niemel**, journalist*

Bij ontvangst klinken de beats van DJ Nadia door het goed gevulde theatercafé. Babette Niemel heet de vele vrouwen en enkele mannen welkom op deze tachtigste Internationale Vrouwendag bij de tweede talkshow van Womenspeak! Centraal staat de vraag hoe adoptiekinderen, en in het bijzonder “geadopteerden van kleur” hun positie in de maatschappij beleven. De term “geadopteerden van kleur” is ontleend aan een onderzoeksrapport van de afdeling gender studies van de Universiteit Utrecht waarin tien geadopteerden uit niet-westerse landen werden geïnterviewd. De aanleiding voor het onderzoek waren de ervaringen van geadopteerde studenten genderstudies die zichzelf niet in het onderwijs herkenden.

Formele, wettelijke adoptie bestaat in Nederland ongeveer vijftig jaar, legt emeritus-hoogleraar en adoptiespecialist René Hoksbergen uit. Daarvoor kenden we wel het fenomeen van pleegkinderen, maar door die kinderen op te nemen werden niet “de banden des bloeds” verbroken. Dat laatste is nu juist kenmerkend voor adoptie. Er zijn nu zo'n 35.000 geadopteerden uit meer dan vijftig landen, en jaarlijks komen daar gemiddeld zo'n 1.000 kinderen bij. Op de vraag of hem iets opgevallen is in de adoptiepraktijk van vroeger en nu vertelt Hoksbergen dat adoptie tot zijn teleurstelling steeds meer een industrie lijkt te worden, waarin het in belangrijke mate draait om geld. Volgens Liliane Waanders, al

tien jaar voorzitter van het Adoptietijdschrift en zelf een geadopteerde van de eerste generatie, is er in al die jaren niet zo veel veranderd in de beleving van adoptie. Wel in de mate waarin mensen menen recht te hebben op een kind. Ook wordt de stem van geadopteerden nu beter gehoord, maar dat kan er ook mee te maken dat er simpelweg meer (volwassen) geadopteerden zijn.

Geadopteerden kennen niet de vanzelfsprekendheid van andere kinderen betreffende hun afkomst. Dit maakt dat ze gedwongen worden na te denken over hun identiteit en de betekenis van afstamming daarvoor. Dat is niet per definitie negatief. Noëlle de Dreu, zelf geadopteerd uit Bangladesh, kan het wel als een verrijking zien dat je gedwongen wordt om te gaan met dat “anders-zijn”. Al ben je er, zeker als puber, niet altijd blij mee. Het power statement van rapper Zanylla lijkt aan te sluiten bij het gevoel dat de geadopteerden verwoorden: “Ik bepaal mijn eigen sfeer” rapt ze. “Ik bepaal wie ik ben en wat ik belangrijk vind.”

Het filmpje met straatinterviews dat volgt laat zien dat er nog heel wat negatieve beeldvorming is rondom adoptie. Erika Blikman, zelf geadopteerd uit Zuid-Korea, is fotografe en maakster van de film. Ze vertelt dat ze na de film op uitnodiging van een Chinese kunstenares opnieuw bij een adoptiegerelateerd project uitkwam. Niet zozeer het thema adoptie zelf, maar wel de daaraan verbonden bredere thema's van identiteit en hoe mensen elkaar in hokjes plaatsen, blijven haar boeien. Een manier om met dat hokjesdenken om te gaan is humor in de strijd te werpen. Zo heeft Blikman een fotoserie gemaakt van zichzelf tussen Aziatische toeristen. Ze kwam op dit idee doordat ze met haar Aziatisch uiterlijk en het feit dat ze vaak met een camera op stap is vanzelf al vaak voor toerist wordt aangezien. Dat het niet fijn is om er anders uit te zien dan je omgeving heeft Nies Medema, journaliste en adoptiemoeder van twee meisjes uit China, zelf korte tijd ondervonden. Toen ze 28 was en rondreisde in China werd ze ook moe van het aangestaard en nageroepen worden. Dat haar oudste dochter het vervelend vindt om een van de weinige niet-witte kinderen op te zijn op een witte school kan ze zich dan ook voorstellen. Tegelijk realiseert ze zich dat ze als goed opgeleide, witte adoptieouder, nooit helemaal in kan voelen hoe het voor haar kinderen moet zijn. Dat verschil is iets waar ieder adoptiegezin op zijn eigen manier mee moet leren omgaan.

In het slotinterview somt Iris van der Tuin de voornaamste uitkomsten van het onderzoeksrapport van genderstudies op. Het belangrijkste volgens haar is dat het rapport de speciale positie van geadopteerden van kleur heeft zichtbaar gemaakt. Hun positie geeft een nieuwe manier van kijken naar de witte norm die in Nederland impliciet is. Geadopteerden met een kleur worden op het eerste gezicht

als “niet-Nederlands” beoordeeld – het is vreemd om daarmee geconfronteerd te worden als je in je bekende omgeving in geen enkel opzicht als “anders” wordt beschouwd. De meesten hebben wel ervaringen met pesten en uitsluiting als kind gehad, en iedere geadopteerde heeft op zijn eigen moment en eigen wijze een zoektocht gemaakt naar zijn of haar afkomst. Er zijn verschillende verenigingen van geadopteerden gebaseerd op nationale herkomst. Voor de een zijn dit soort plekken een thuishaven geworden, voor anderen alleen een passeerstation in de zoektocht naar een eigen identiteit. Wat deze middag in ieder geval heeft laten zien is dat adoptie een bijzondere kijk geeft op identiteit, afstamming en de manier waarop mensen in het sociale verkeer op uiterlijk beoordeeld worden. Dat is een thema waar iedereen, geadopteerd of niet, zich in kan herkennen. Daarmee was de relevantie van het debat verstrekkender dan de titel doet vermoeden - zeker niet beperkt tot de kleurrijke vrouwen die vandaag hun verhaal deden.

Zaterdag 8 maart 2008. Lokatie: Stadsschouwburg, de Zindering, Utrecht.

WomenSpeak is een initiatief van : Basis voor Actuele Kunst (Utrecht), Het Graduate Gender Programme en het Centre for Humanities van de Universiteit Utrecht, Kosmopolis Utrecht, en TUMULT. Partners: Women Inc. en Lover. Mede mogelijk gemaakt door Mama Cash.